

UZASADNIENIE

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467 oraz z 2020 r. poz. 1248) stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c, d i g ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 910, z późn. zm.).

Przedmiotowy projekt rozporządzenia przewiduje zmiany w zakresie:

- 1) wykazu lektur z języka polskiego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum (zmiany w załączniku nr 1 do rozporządzenia) oraz dla branżowej szkoły II stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej (zmiany w załączniku nr 3 do rozporządzenia);
- 2) wprowadzenia dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum podstawy programowej dla przedmiotu *historia tańca* w zakresie rozszerzonym (zmiany w załączniku nr 1 do rozporządzenia).

1. Zmiany w wykazie lektur

Zmiany proponowane na III etapie kształcenia (liceum ogólnokształcące, technikum) oraz w branżowej szkole II stopnia dotyczą przede wszystkim wykazu lektur uzupełniających. Co istotne w kontekście przygotowań uczniów do egzaminu maturalnego przeprowadzanego w nowej formule (od 2023 r.) – w przypadku lektur obowiązkowych w projekcie proponuje się nieliczne zmiany polegające wyłącznie na rezygnacji z danej pozycji. Tym samym proponowane w projekcie zmiany nie będą skutkowały zwiększeniem zakresu wymagań egzaminacyjnych. Niezmiennność podstawy programowej w trakcie etapu edukacyjnego, a tym samym wymagań egzaminacyjnych, umożliwi nauczycielom właściwe rozplanowanie pracy dydaktycznej w cyklu kształcenia, a uczniom daje czas niezbędny do niespiesznego i rzetelnego przygotowania się do egzaminów.

W tabeli zestawiono zmiany proponowane w wykazie lektur w liceum ogólnokształcącym, technikum i branżowej szkole II stopnia:

Typ szkoły	Usunięte lektury /zalecane dzieła teatralne i filmowe/ teksty polecane do samokształcenia	Nowe pozycje na listach	Przeniesienia/zmiany redakcyjne
Liceum ogólnokształcące/ Technikum	<u>Lektura obowiązkowa</u> Zakres podstawowy: wybrane wiersze następujących poetów: Marcin Świetlicki	<u>Lektura uzupełniająca</u> Zakres podstawowy: 1) Juliusz Słowacki, <i>Listy do Matki</i> (fragmenty); 2) Henryk Sienkiewicz, <i>Listy z podróży do Ameryki</i> (fragmenty); 3) Stefan Żeromski, <i>Ludzie bezdomni</i> ; 4) Ryszard Krynicki, Adam	<u>Lektura obowiązkowa</u> zmiana o charakterze redakcyjnym w pkt 49 dotyczącym powojennej piosenki literackiej

<p>Branżowa szkoła II stopnia</p>	<p>Zakres rozszerzony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Jan Parandowski, <i>Mitologia</i>, część II <i>Rzym</i>; 2) François Villon, <i>Wielki testament</i> (fragmenty); 3) Piotr Skarga, <i>Żywoty świętych</i> (fragmenty); 4) Tadeusz Konwicki, <i>Mała apokalipsa</i>; 5) Janusz Głowacki, <i>Antygona w Nowym Jorku</i> 	<p>Zagajewski, wybór wierszy;</p> <ol style="list-style-type: none"> 5) Witold Pilecki, <i>Raport Witolda</i>; 6) Wiesław Kielar, <i>Anus mundi</i>; 7) Zofia Kossak-Szczucka, <i>Pożoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919</i>; 8) Jarosław Iwaszkiewicz, wybrane opowiadanie; 9) John Ronald Reuel Tolkien, <i>Władca pierścieni. Drużyna pierścienia</i> <p>Zakres rozszerzony:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zofia Kossak-Szczucka, <i>Błogosławiona wino</i>; 2) Ferdynand Antoni Ossendowski, <i>Mocni ludzie; Ludzie, zwierzęta, bogowie</i>; 3) Krystyna Lubieniecka-Baraniak, <i>Gdy brat staje się katem</i>; 4) Jan Paweł II, <i>Przekroczyć próg nadziei</i> (fragmenty); <i>Tryptyk rzymski; Pamięć i tożsamość</i> (fragmenty), <i>Fides et ratio</i> (fragmenty); 5) Karol Wojtyła, <i>Przed sklepem jubilera</i>; 6) Stefan Wyszyński, <i>Zapiski więzienne</i>; 7) Paweł Zuchniewicz, <i>Ojciec wolnych ludzi. Opowieść o Prymasie Wyszyńskim</i>. 	<p>zmiana o charakterze redakcyjnym w pkt 33 dotyczącym powojennej piosenki literackiej</p>
<p>Liceum ogólnokształcące/ Technikum</p>	<p><u>Zalecane dzieła teatralne i filmowe</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1) <i>Apocalypsis cum figuris</i>, reż. Jerzy Grotowski; 2) <i>Zezowate szczęście</i>, reż. Andrzej Munk 	<p><u>Zalecane dzieła teatralne i filmowe</u></p> <p><i>Przerwanie działań wojennych</i>, reż. Juliusz Machulski</p>	

Licium ogólnokształcące/ Technikum	<u>Teksty polecane do samokształcenia</u>	<u>Teksty polecane do samokształcenia</u>	
	Ewelina Nurczyńska- Fidelska, Barbara Parniewska, Ewa Popiel- Popiołek, Halina Ulińska, <i>Film w szkolnej edukacji humanistycznej</i>	1) Jan Błoński, <i>Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku</i> ; 2) Grażyna Borkowska, <i>Pozytywiści i inni</i> ; 3) Włodzimierz Dłubacz, <i>O kulturę filozofii</i> ; 4) Keith Houston, <i>Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski</i> ; 5) Czesław Jaroszyński i Piotr Jaroszyński, <i>Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej</i> ; 6) Piotr Jaroszyński, <i>Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury</i> ; 7) Karl Jaspers, <i>Idea uniwersytetu</i> ; 8) Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, <i>Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu</i> ; 9) Jakub Z. Lichański, <i>Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka</i> , t. I i II; 10) <i>O polską kulturę humanistyczną. Z Mieczysławem A. Krapcem OP rozmawia Piotr S. Mazur</i> ; 11) Ryszard Przybylski, <i>Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego</i> .	

Zakres podstawowy

Zmiana zaproponowana w wykazie lektur obowiązkowych na poziomie podstawowym polega na wykreśleniu poezji Marcina Świetlickiego, ponieważ myśli zawarte w wielu utworach nie reprezentują wartości, które wpisane zostały w podstawie programowej.

Proponuje się także uzupełnienie listy lektur uzupełniających o:

- a) przykłady literatury epistolograficznej: Juliusza Słowackiego *Listy do Matki* oraz Henryka Sienkiewicza *Listy z podróży do Ameryki*, oba teksty we fragmentach,
- b) lekturę dotyczącą Kresów: *Požoga. Wspomnienia z Wołynia 1917–1919* Zofii Kossak-Szczuckiej,
- c) lekturę propagującą idee społecznikowskie: *Ludzie bezdomni* Stefana Żeromskiego,

- d) literaturę wspomnieniową dotyczącą II wojny światowej: *Anus mundi* Wiesława Kielara, *Raport Witolda* Witolda Pileckiego,
- e) twórczość poetów: Ryszarda Krynickiego i Adama Zagajewskiego,
- f) pozycje z literatury *fantasy* z silnie zarysowanym systemem wartości, który jest zgodny z systemem wartości określonym w podstawie programowej: *Władca pierścieni. Drużyna pierścienia* Johna Ronalda Reuela Tolkiena,
- g) opowiadania Jarosława Iwaszkiewicza ze względu na ich artyzm.

Zakres rozszerzony

Proponuje się skreślenie 5 pozycji książkowych z listy lektur obowiązkowych, tj.:

- a) *Mitologię* Jana Parandowskiego, część II *Rzym* – na poziomie podstawowym obowiązuje znajomość całej mitologii greckiej,
- b) *Wielki testament* (fragmenty) François Villona – motyw średniowiecznej śmierci ujęty jest w lekturach na poziomie podstawowym,
- c) *Żywoty świętych* (fragmenty) Piotra Skargi – ze względu na język (staropolszczyzna) i cel powstania utworu (teksty hagiograficzne),
- d) *Małą apokalipsę* Tadeusza Konwickiego – ze względu na niejednoznaczne przesłanie płynące z utworu,
- e) *Antygonę w Nowym Jorku* Janusza Głowackiego – ze względu na promowanie wartości niezgodnie z treściami podstawy programowej.

Zaproponowano dodanie do lektur uzupełniających:

- a) teksty odnoszące się do historii, poszerzające świadomość kontekstową uczniów: Zofia Kossak-Szczucka, *Błogosławiona wina*; Ferdynand Antoni Ossendowski, *Mocni ludzie*; *Ludzie, zwierzęta, bogowie*; Krystyna Lubieniecka-Baraniak, *Gdy brat staje się katem*,
- b) dzieła filozoficzne, egzystencjalne Jana Pawła II: *Tryptyk rzymski*; *Pamięć i tożsamość* (fragmenty), *Fides et ratio* (fragmenty), a także *Przekroczyć próg nadziei* (ta ostatnia pozycja została przeniesiona z wykazu lektur uzupełniających dla klas VII i VIII szkoły podstawowej) oraz przykład utworu literackiego Karola Wojtyły *Przed sklepem jubitera*,
- c) *Zapiski więzienne* Stefana Wyszyńskiego oraz książkę Pawła Zuchniewicza, *Ojciec wolnych ludzi. Opowieść o Prymasie Wyszyńskim* – jako dokumenty czasów zniewolenia Polski przez system komunistyczny.

Zalecane dzieła teatralne i filmowe

Zaproponowano usunięcie dwóch dzieł: Jerzego Grotowskiego *Apocalypsis cum figuris* oraz Andrzeja Munka *Zezowate szczęście* jako nieprzystające do założeń podstawy programowej, a ponadto włączenie spektaklu Juliusza Machulskiego *Przerwanie działań wojennych*, przywołującego negocjacje zakończenia powstania warszawskiego, czyli utworu stanowiącego kontekst historyczny do omawianych zagadnień.

Teksty polecane do samokształcenia

Z tego działu proponuje się usunięcie jednej pozycji, będącej poradnikiem raczej dla nauczycieli niż uczniów, tj. Ewelina Nurczyńska-Fidelska, Barbara Parniewska, Ewa Popiel-Popiołek, Halina Ulińska, *Film w szkolnej edukacji humanistycznej*.

Zaproponowano dodanie następujących pozycji:

- 1) teksty dotyczące teorii literatury i kultury: Jan Błoński, *Język właściwie użyty. Szkice o poezji polskiej drugiej połowy XX wieku*; Grażyna Borkowska, *Pozytywiści i inni*; Keith Houston, *Książka. Najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski*; Ryszard Przybylski, *Klasycyzm, czyli prawdziwy koniec Królestwa Polskiego*, Karl Jaspers, *Idea uniwersytetu*, Teresa Kowalik, Przemysław Słowiński, *Królewski dar. Co Polska i Polacy dali światu*;
- 2) teksty z zakresu retoryki (elementy retoryki są wpisane do podstawy programowej): Czesław Jaroszyński i Piotr Jaroszyński, *Kultura słowa. Podstawy retoryki klasycznej*; Jakub Z. Lichański, *Retoryka. Historia – Teoria – Praktyka*, t. I i II;
- 3) teksty filozoficzne (umiejętność odczytywania myśli filozoficznych w różnych tekstach wpisana jest do podstawy programowej w zakresie rozszerzonym): Piotr Jaroszyński, *Człowiek i nauka. Studium z filozofii kultury*; *O polską kulturę humanistyczną. Z M.A. Krapcem OP rozmawia P.S. Mazur*; Włodzimierz Dłubacz, *O kulturę filozofii*.

Ponieważ w przypadku wykazu lektur obowiązkowych nie proponuje się zmian polegających na dodaniu nowych pozycji, nowelizacja nie będzie miała wpływu na podręczniki, tzn. nie będzie skutkowałą koniecznością wprowadzania zmian w już dopuszczonych do użytku szkolnego podręcznikach dla języka polskiego dla szkół ponadpodstawowych.

2. Wprowadzenie do podstawy programowej nowego przedmiotu *historia tańca* w zakresie rozszerzonym

Inicjatorem tej zmiany w podstawie programowej dla szkół ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącego i technikum) jest Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu.

Do roku szkolnego 2013/2014 włącznie w liceum ogólnokształcącym oraz do roku szkolnego 2014/2015 włącznie w technikum egzamin maturalny był przeprowadzany zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz. U. poz. 562, z późn. zm.). Podstawę przeprowadzania tego egzaminu określały standardy wymagań, które ustalały wymagania egzaminacyjne dla wszystkich przedmiotów maturalnych, w tym przedmiotu *wiedza o tańcu* jako przedmiotu dodatkowego. Standardy wymagań uwzględniały cele i zadania edukacyjne, zakres treści nauczania oraz umiejętności i osiągnięcia uczniów zawarte w odpowiednich podstawach programowych – kształcenia ogólnego i kształcenia w zawodach artystycznych. Treści nauczania dla przedmiotu *wiedza o tańcu* były zawarte w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 19 sierpnia 2002 r. w sprawie

podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa artystycznego (Dz. U. poz. 1164).

Od 2015 r. egzamin maturalny jest przeprowadzany na podstawie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego. Dla przedmiotu *wiedza o tańcu* nie zostały określone wymagania w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla szkoły ponadgimnazjalnej, jak i dla szkoły ponadpodstawowej. Przedmiot nie jest więc aktualnie ujęty na liście przedmiotów dodatkowych, z których jest przeprowadzany egzamin maturalny. Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, uzasadniając prośbę o rozpoczęcie prac umożliwiających wprowadzenie przedmiotu *historia tańca* do podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół ponadpodstawowych, których ukończenie umożliwia przystąpienie do egzaminu maturalnego, a tym samym wprowadzenie tego przedmiotu na listę „przedmiotów maturalnych”, wskazał, że przedmiot *historia tańca* jest głównym przedmiotem teoretycznym zdawanym na egzaminie dyplomowym w szkołach baletowych (ogólnokształcące szkoły baletowe), analogicznie jak *historia muzyki* w szkołach muzycznych czy *historia sztuki* w szkołach plastycznych (licea sztuk plastycznych). Aktualnie te dwa ostatnie przedmioty są ujęte na liście przedmiotów dodatkowych, z których jest przeprowadzany egzamin maturalny.

W związku z powyższym, w projekcie rozporządzenia wprowadza się do podstawy programowej dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum przedmiot o nazwie *historia tańca*. W konsekwencji – odpowiednie zmiany zostaną również przygotowane w zakresie ramowych planów nauczania dla szkół publicznych oraz w zakresie egzaminu maturalnego.

W projekcie proponuje się, aby zmiany w tym zakresie weszły w życie z dniem 1 września 2023 r., co oznacza, że zajęcia z przedmiotu *historia tańca*, który wejdzie do katalogu przedmiotów nauczanych w zakresie rozszerzonym, będą mogły być prowadzone w szkołach od roku szkolnego 2023/2024.

3. Zmiana w przedmiocie *wychowanie do życia w rodzinie* – w części *Warunki i sposób realizacji*

W załączniku nr 1 proponuje się również zmianę w opisie warunków i sposobu realizacji przedmiotu *wychowanie do życia w rodzinie* polegającą na skreśleniu zdania „Ze względu na konieczność podziału klasy na grupy dziewcząt i chłopców przy realizacji niektórych tematów oraz ze względu na zapewnienie młodzieży dobrowolności uczestnictwa wskazane byłoby przeprowadzanie tych zajęć na pierwszej lub ostatniej godzinie lekcyjnej.”.

Jest to postulat oczekiwany przez środowisko nauczycieli przedmiotu *wychowanie do życia w rodzinie*, który bardzo wyraźnie wybrzmiał także podczas XI Ogólnopolskiego Kongresu Nauczycieli Wychowania do Życia w Rodzinie, jaki miał miejsce w dniach 18–19 kwietnia 2021 r. W opinii nauczycieli ww. treść w podstawie programowej sprzyja rezygnacji uczniów z udziału w tych zajęciach, natomiast w przypadku uczniów, którzy chcą uczestniczyć w zajęciach, niejednokrotnie wymusza oczekiwanie na nie po zakończonych lekcjach lub przychodzenie do szkoły wcześniej niż pozostali uczniowie z klasy. Usunięcie tego zalecenia

nie nakłada obligatoryjnie obowiązku innego planowania rozkładu lekcji – ma na celu traktowanie zajęć *wychowanie do życia w rodzinie* na równi z pozostałymi zajęciami realizowanymi w szkole.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2017 r. poz. 248) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Ministerstwa Edukacji i Nauki. Projekt rozporządzenia zostanie również udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie internetowej Rządowego Centrum Legislacji.

Projekt nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt nie zawiera przepisów technicznych wymagających notyfikacji w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) oraz nie podlega notyfikacji na zasadach przewidzianych w tym rozporządzeniu.

Rozporządzenie nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162).

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, celem uzyskania opinii, dokonania konsultacji albo uzgodnienia.

Odnosząc się do § 12 pkt 1 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283), należy stwierdzić, że rozporządzenie uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.